

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Miloslava Výborného a JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., v právní věci žalobce: **S. M.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 2. 2019, čj. 10.03-000018/19-002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2019, čj. 11 A 21/2019-22,

t a k t o :

- I. Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- IV. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalované byla žalobci (dále „stěžovatel“) zamítnuta žádost o určení advokáta k poskytnutí právní služby, kterou se domáhal právní porady ve věci podání ústavní stížnosti. Proti tomuto rozhodnutí žalované podal stěžovatel žalobu u Městského soudu v Praze (dále „městský soud“), v rámci níž požádal o osvobození od placení soudních poplatků a současně o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud usnesením specifikovaným v záhlaví nepřiznal stěžovateli osvobození od placení soudních poplatků a zároveň zamítl návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Uvedl, že osvobození od soudních poplatků je výjimečný institut. Jejich smyslem je regulativní funkce, neboť s každým soudním řízením se pojí vznik nákladů na straně státu a vzrůstá zatížení odborného aparátu soudu. Podávání velkého množství samoučelných návrhů, jejichž cílem je vedení sporu pro spor sám, by mohlo vést až k ochromení soudu. Stěžovatel má právo vést jakýkoli spor, není však důvod, aby náklady na jejich vedení nesl za stěžovatele pravidelně stát formou osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel také nedoložil své skutečné měsíční výdaje na živobytí, z čehož soud nemohl učinit závěr o jeho nemajetnosti.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti uvedenému usnesení městského soudu podal stěžovatel kasační stížnost a navrhl zrušení napadeného usnesení. Uvedl, že je zcela zmatečné, „samá lež“, vše doložil přílohami. Usnesení obsahuje nesprávné poučení o možnosti podat kasační stížnost, neboť ta se má podávat u soudu, jehož rozhodnutí je napadeno. Byl spáchán zločin maření spravedlnosti. Soud také porušil ústavní pořádek České republiky. Namítá to, že žaloba je osvobozena od soudních poplatků dle § 11 odst. 1 písm. m) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). V kasační stížnosti také poukázal na několik rozhodnutí, kterými mu bylo osvobození od soudních poplatků v jiných řízeních přiznáno. V rámci kasační stížnosti požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[4] Nejvyšší správní soud požádal stěžovatele o upřesnění, z jakého důvodu spatřujete nesprávnost napadeného usnesení městského soudu, jenž dospěl k závěru, že zahrnuje-li stěžovatel soudy velkým množstvím samoučelných návrhů, jejichž cílem není dobrat se věcného rozhodnutí konkrétního sporu, nýbrž vedení sporu pro spor sám, vede toto jednání ve svém důsledku k omezení činnosti nebo až ochromení soudu, který by tak nemohl chránit subjektivní veřejná práva osob, a v takovém případě není účelem právní úpravy přiznání dobrodiní osvobození od soudních poplatků.

[5] Stěžovatel reagoval na výzvu Nejvyššího správního soudu přípisem, v němž pouze stručně zopakoval obecné důvody obsažené v kasační stížnosti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, nepodléhá povinnosti zaplatit soudní poplatek a není požadováno splnění povinnosti zastoupení advokátem dle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí

pokračování

netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[7] Součástí kasační stížnosti je i návrh na ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud se tedy nejprve zabýval tímto návrhem.

[8] V řízení o kasační stížnosti, která směřuje proti rozhodnutí upravujícím vedení řízení, není podle bodu [29] výše citovaného usnesení sp. zn. 1 As 196/2014 vyžadováno povinné zastoupení stěžovatele advokátem podle § 105 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatel vymezil důvody svého nesouhlasu se závěry městského soudu v rozsahu postačujícím pro posouzení kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto nepovažoval ustanovení zástupce v tomto řízení za nezbytné pro ochranu stěžovatelových práv. Zároveň má za to, že předmětem řízení o kasační stížnosti je otázka takové povahy, že k ochraně práv stěžovatele není advokáta nezbytně třeba, což je jednou z nutných podmínek pro ustanovení zástupce z řad advokátů v řízení o kasační stížnosti dle § 35 odst. 10 s. ř. s. Z výše uvedených důvodů proto soud stěžovateli advokáta pro řízení o kasační stížnosti neustanovil. Nadto je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel vystupoval před tímto soudem v řadě řízení. Z poslední doby lze zmínit např. řízení vedené u zdejšího soudu ve věci sp. zn. 8 As 273/2018, v rámci něhož byl již seznámen s tím, že zastoupení advokátem není v případě přezkumu procesních rozhodnutí podmínkou projednání kasační stížnosti, přičemž stejně jako v řadě jiných svých řízení, vedených před Nejvyšším správním soudem, si stěžovatel ani zde sám zástupce nezvolil. Za těchto okolností bylo nadbytečné ponechávat stěžovateli další prostor pro případnou volbu zástupce pro řízení o této kasační stížnosti.

[9] Jak již bylo výše uvedeno, v dané věci se jedná o kasační stížnost proti usnesení městského soudu, který stěžovateli nepřiznal osvobození od placení soudních poplatků a současně zamítl návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Stěžovatel své argumenty proti závěrům městského soudu přdestřel a Nejvyšší správní soud proto přistoupil k samotnému posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[10] Stěžovatel namítal, že usnesení městského soudu je zcela zmatečné, „samá lež“ a že vše doložil přílohami. Tyto důvody vyjádřil pouze velice obecně a na jejich podporu je nepodpořil žádnou přesvědčivou argumentací. Nejvyšší správní soud následně vyzval stěžovatele k upřesnění důvodů jeho kasační stížnosti a dal mu tak možnost k rozvedení a konkretizaci uplatněných kasačních námitek. Stěžovatel však setrval v obecnosti a svou argumentaci nijak nerozhojnil. Nejvyšší správní soud připomíná, že žalobní či kasační bod je způsobilý projednání v té míře obecnosti, ve které byl formulován (viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto vypořádá obecnou kasační námitku stěžovatele také v obecné rovině.

[11] Městský soud se detailně a zevrubně zabýval podmínkami pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků. Na základě platné právní úpravy a závazné judikatury dovodil výjimečnost institutu osvobození od soudních poplatků. Lze souhlasit s tvrzením, že v případě podávání velkého množství samoučelných návrhů může toto jednání vést

k omezení činnosti, či až k ochromení soudu. Takovým osobám nemá být přiznáno dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků není institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle jejich libosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66). Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než konstatovat, že se s těmito závěry městského soudu ztotožňuje. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žalobce (resp. stěžovatele) je i úvaha, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem a dobrodiní osvobození od soudních poplatků nezneužívá k volnému a nijak neomezenému vedení soudních sporů (srov. např. rozsudek ze dne 24. 3. 2010, čj. 8 As 22/2010-91, ve vztahu k němuž byla ústavní stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 1556/10). V nyní projednávané věci se právě touto úvahou městský soud zabýval, přičemž Nejvyšší správní soud nezjistil nesprávnost jeho závěrů.

[12] Pro přiznání osvobození od soudních poplatků musí být naplněny všechny podmínky kumulativně. Jelikož stěžovatel již z výše uvedeného důvodu nebyl osvobozen od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud se pro nadbytečnost nezabýval splněním dalších podmínek uvedených v § 36 odst. 3 s. ř. s., týkající se podané žádosti o osvobození, doložení nedostatku příjmů a posouzení, zda návrh není zjevně neúspěšný.

[13] Odkazuje-li stěžovatel na několik rozhodnutí, kterými mu bylo osvobození od soudních poplatků v jiných řízeních přiznáno, Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že důvody těchto rozhodnutí byly odlišné od nyní projednávané věci. Stěžovatel v odkazovaných rozhodnutích prokazoval soudům na jejich výzvu nemajetnost, přičemž to se mu podařilo. Nyní však bylo rozhodováno na základě jiných důvodů. Městský soud dospěl k závěru, že stěžovatelův návrh je samoúčelný, jehož cílem je vedení sporu pro spor sám, jedná se o zlovolné jednání, přičemž tomuto jednání by nemělo být přiznáváno osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel tento závěr nijak nezpochybnil, ačkoliv ho k tomu navíc soud výslovně vyzval.

[14] Stěžovatel dále uvedl, že byl spáchán zločin maření spravedlnosti, což měl podepsat prezident České republiky, a dále měl soud porušit ústavní pořádek České republiky. Stěžovatel i zde setrval pouze v rovině obecného tvrzení, aniž by své úvahy nějak blíže rozvedl a konkretizoval. Nejvyššímu správnímu soudu proto po prostudování soudního spisu nezbyvá než konstatovat, že žádná taková pochybení neshledal.

[15] Stěžovatel dále namítal, že usnesení obsahuje nesprávné poučení o možnosti podat kasační stížnost, neboť ta se má podávat u soudu, jehož rozhodnutí je napadeno. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že podle § 106 odst. 4 s. ř. s. platí, že „[k]asační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u soudu, který napadené rozhodnutí vydal.“ Je tedy zřejmé, že kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu a je pouze alternativně možné podat kasační stížnost prostřednictvím soudu, který napadené rozhodnutí vydal. Městský soud stěžovatele poučil mimo jiné takto: „Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího

pokračování

správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.“ Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud poučil stěžovatele v souladu se zákonem a námitka stěžovatele proto není důvodná.

[16] Pouze na okraj Nejvyšší správní soud uvádí, že z jeho úřední činnosti je mu známo, že stěžovatel vytrvale argumentuje § 11 odst. 1 písm. m) zákona o soudních poplatcích, ve znění účinném do 29. 9. 2017, které také dokládá. Ten udával, že od poplatku se osvobozují řízení ve věcech „náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem“. Uvedené ustanovení dopadalo na spory podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Naproti tomu správní soudnictví, jež je ovládáno především soudním řádem správním (a podpůrně zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád), nemá s náhradou škody způsobené při výkonu veřejné moci žádnou souvislost. Bez ohledu na to, že v případě podání správní žaloby by se takové znění zákona o soudních poplatcích na stěžovatele stejně nevztahovalo, je třeba poznamenat, že toto znění zákona o soudních poplatcích je již neaktuální. Novelou zákona o soudních poplatcích provedenou zákonem č. 296/2017 Sb. bylo ke dni 30. 9. 2017 ze zákona o soudních poplatcích vypuštěno ustanovení o osvobození od soudních poplatků ve věcech náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci a sazebník soudních poplatků byl naopak doplněn o položku 8a, která výslovně stanoví, že za návrh na zahájení řízení o náhradě škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem se poplatek určuje paušální částkou ve výši 2 000 Kč. Soulad této úpravy s ústavním pořádkem České republiky následně potvrdil i Ústavní soud v nálezu ze dne 23. 4. 2019, sp. zn. I. ÚS 1415/18.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, která by jinak měla právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení náklady nad rámec její běžné úřední činnosti. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 24. července 2019

8 As 78/2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu